

پیشگیری رشد مدار از هرزه نگاری اطفال و نوجوانان در فضای سایبر

دکتر بهروز ساکی^۱، احسان امرایی فر^۲، مریم درویشی^۳، زینب سرخه^۴

۱. استادیار دانشگاه آزاد حقوق جزا و جرم شناسی دورود، ایران

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه دورود، ایران

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه دورود، ایران

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه دورود، ایران

چکیده

امروزه با پیشرفت فناوری و استفاده هرچه بیشتر از وسایل ارتباط جمعی و شبکه‌های اجتماعی مجازی امکان انجام جرایم علیه عفت عمومی به نحو چشم‌گیری افزایش یافته که یکی از دلایل این افزایش را می‌توان عدم برخورد مناسب با این پدیده و ارائه راهکاری مناسب در این زمینه است. هرزه‌نگاری کودکان در سالهای اخیر به تهدید فزاینده جهانی تبدیل شده است. عواملی چون سهولت دسترسی به اینترنت، محیط امن فضای مجازی و پنهان ماندن هویت مجرم، توزیع سریع و کم هزینه، نقش مهمی در این افزایش داشته است. روش تحقیق در این مقاله با روش تحقیق تحلیلی - توصیفی به صورت کتابخانه‌ای از طریق فیش برداری به واکاوی پیشگیری رشد مدار در برخورد با هرزه نگاری اطفال و نوجوانان پرداخته است. نتیجه و یافته‌های این مقاله در صدد آن است که با ارائه برنامه‌ی پیشگیری رشد مدار که هدف این برنامه این است که اطفال و نوجوانان بزهکار و منحرف را از طریق آموزش به مسیری رهنمون سازد که در آینده زندگی خد اجتماعی نکرار نکنند. که خانواده مهمترین مرکز ثقل این برنامه می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: هرزه نگاری، اطفال و نوجوانان، پیشگیری، فضای سایبر

مقدمه

در عصر جهانی شدن، مهم ترین ویژگی های جامعه اطلاعاتی و ارتباطاتی عبارتند از: تبدیل شدن اطلاعات به مرکز تصمیم گیری، کاستن از محدودیت زمانی و مکانی، فراگیری تأثیرات فناوری های جدید، سرعت، تمرکز دایی، تنوع بخشی و انبوه زدایی، انعطاف پذیری و شفافیت و علني بودن (کرامتی معز) صدر و مقدم ۱۳۹۶: ۳۸) فناوری های جدید اطلاعاتی و ارتباطاتی در توسعه دموکراسی، مهار قدرت و سیاستمداران، گسترش آزادی و حقوق بشر و همبستگی مثبت نقش بسزایی داشته اند؛ لیکن در کنار این تأثیرهای مفید، تضعیف تهدید نرم ارزشهای اخلاقی و سنتی، نابرابری و انواع شکاف، سودجویی، تعاملات نامناسب و ناشناخته و پررسیک و... را نیز به همراه داشته است. جرایم سایبری منافق غفت، از خطیرترین جلوه های تهدید نرم علیه امنیت اخلاقی جوامع ارزشی نظیر ملت ایران است.

ویژگی دیگری که جرایم شبکه های اجتماعی را از جرایم سنتی متمایز می سازد، امکان ارتکاب این نوع جرایم در فضای فرما می است؛ فرما می بودن این فضا به این معناست که در مواجهه با جرایم سایبری - بر خلاف جرایم سنتی - با هنجارها و باورهای مشترکی روبرو نیستیم تا عمل ارتکابی به اتفاق عموم جامعه، ضد هنجار تلقی شود بلکه عمل ارتکابی در این فضا، در ترازوی هنجارها و باورهای متفاوتی سنجیده می شود؛ بنابراین این امکان وجود دارد که آنچه بر اساس فرهنگ و هنجارهای مردم یک جامعه (کشور) خلاف اخلاق و جرم محسوب می شود بر اساس فرهنگ و هنجارهای جامعه ای دیگر، ارزش و مورد قبول عامه مردم آن باشد. کودکان در طول تاریخ قربانی خاموش انواع خشونت و آزار جسمانی، جنسی و روانی بوده اند مبر اساس ماده ۱۹۲ و ۱۹۵ قانون حمورابی، فرزندی که به پدر خود احترام شایسته و مقتضی نمی گذاشت به مجازات بسیار سختی محکوم می شد (Clon & Colon 19: 2001). کودکان دختر در بابل و روم باستان وقف معابد شده و مورد سوء استفاده جنسی قرار می گرفتند. در بر های از تاریخ، دربار پادشاهان ایران برای سوء استفاده جنسی از پسران؛ روسبی خانه هایی دایر کرده بودند (قهرخی، ۱۳۸۳: ۱۷).

هرزنگاری کودک، یکی از اشکال خشونت واستثمار جنسی و مسئله ای نگران کننده از منظر حقوق پسر است. اگرچه نخستین تصاویر اندام برخنه انسان، در نقاشی های درون غار و پس از آن در آثار کلاسیک نقاش های یونان، روم، چین و هند باستان به تصویر کشیده شد (معاونت آموزشی قوه قضائیه، ۱۳۸۹: ۱۰). اما پدیده هرزه نگاری و تهیه تصاویر هرزه نگارانه با تهیه کتابچه های آموزش روابط جنسی در اواسط قرن ۱۵ میلادی در چین پا به عرصه وجود گذاشت. و با پیدایش رسانه های دیداری و شنیداری و گسترش روز افزون اینترنت و تکنولوژی های ارتباطی در دنیای معاصر رواج بسیار یافته است. دنیای مجازی با پنهان نگاه داشتن هویت عاملان هرزه نگاری، محیطی امن برای تهیه و پخش محتويات هرزه نگارانه و انتخاب کودکان قربانی ایجاد نموده و باعث افزایش دامنه فعالیت عاملان می گردد. سالانه ۱۰۰ الی ۱۰۰ هزار کودک از گروه های مختلف سنی و حتی نوزادان، مورد استثمار هرزه

نگاران قرار می‌گیرند. بر اساس پژوهشی در سال ۲۰۰۹ میلادی، در آمریکا ۸۳ درصد از دارندگان هر زه نگاری تصاویر کودکان ۶ تا ۱۲ سال، ۳۹ درصد تصاویر کودکان ۳ تا ۵ سال و ۱۹ درصد نیز تصاویر نوزادان و خردسالان زیر ۳ سال را جمعآوری کرده بودند. متأسفانه ماهیت پنهانی آزار و استثمار جنسی کودکان و عدم پذیرش فرهنگی افشاگرانی آن در برخی از کشورها از جمله ایران، منجر به عدم تعقیب کیفری و اتخاذ اقدامات مقتضی؛ و در نتیجه تداوم و تکرار بزه می‌گردد.

۱- تعریف فضای سایبر

در منابع موجود آمده است که واژه سایبر از لغت یونانی **keybermetes** به معنای سکاندار یا راهنمای مشتق شده است و نخستین بار اصطلاح سایبرنیک اتوسط ریاضیدانی به نام نوربرت وینر^۲ در کتابی با عنوان «سایبرنیک و کنترل» در ارتباط بین حیوان و ماشین در سال ۱۹۴۶ به کار برده شد.

سایبر پیشوندی است برای توصیف یک شخص، یک شیء، یک ایده و یا یک فضا که مربوط به دنیای رایانه و اطلاعات است. در طی توسعه اینترنت واژه‌های ترکیبی بسیاری از کلمه سایبر به وجود آمده است که به تعدادی از آنها اشاره می‌کنیم: فضای سایبر، شهر وند سایبر^۳، پول سایبر^۴، فرهنگ سایبر^۵. بعضی معتقدند که واژه فضای سایبر را اولین بار ویلیام گیبسون در کتاب رمان نورامانسر در سال ۱۹۴۸ به کار برده است که در آن فضای مذکور را به عنوان موطن داده‌ها و اطلاعات موجود در یک آینده دور تاریک توصیف می‌کند. (البوعلي، ۱۳۹۲).

فضای سایبر در معنا به مجموعه‌هایی از ارتباطات درونی انسانها از طریق رایانه و وسائل مخابراتی بدون در نظر گرفتن جغرافیای فیزیکی گفته می‌شود. یک سامانه آنلاین عمومنهای از فضای سایبر است که کاربران آن می‌توانند از طریق ایمیل با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. برخلاف فضای واقعی در فضای سایبر نیاز به جابجایی‌های فیزیکی نیست و کلیه اعمال فقط از طریق فشردن کلیدها یا حرکات ماوس صورت می‌گیرد. این عدم جابجایی فیزیکی، محققان را واداشت که به مطالعه‌ی برخی شbahات‌های فضای سایبر با حالت‌های ناهمیاری بخصوص حالت‌های ذهنی که در رویاهای ظاهر می‌شوند پردازند. پژوهشگران از گفته‌های یکی از رهبران بزرگ ذن به نام چانگ تزو لبرای تحقیقات خود در زمینه کشف شbahات‌های بین فضای سایبر و رویا بهره جسته‌اند. گفته می‌شود که: چانگ تزو شبی در خواب می‌بیند که یک پروانه شده است وقتی

1. Norbert wiener

۲. سایبرنیک علم مطالعه و کنترل مکانیزم‌ها در سامانه‌های انسانی و ماشینی، رایانه‌های است مانند سامانه عصبی در موجودات زنده و توسعه سامانه‌های معادل آنها در وسائل الکترونیکی و مکانیکی است. سایبرنیک تفاوت‌ها و شbahات‌های میان سامانه‌های زنده و غیر زنده مقایسه کرده است. (فضلی، ۱۳۹۱)

- 3. Cyber citizen
- 4. Cyber cash
- 5. Cyber culture
- 6. Online
- 7. Chuang Tzu

بیدار می‌شود با خود می‌اندیشد آیا من مردی هستم که خواب می‌بیند پروانه شده است یا اینکه پروانه‌ای هستم که اکنون خواب می‌بیند یک مرد شده است. (زندي، ۱۳۸۹).

روند کاری یک کاربر رایانه در فضای سایبر دقیقاً نوعی یکی شدن یا محو شدن در درون واقعیتی متفاوت یعنی واقعیتی مجازی که ورای قوانین و واقعیت‌های ملموس است می‌باشد که کاربر رایانه در هنگام کار در فضای مجازی با آن یکی می‌شود. بنای محیط سایبر را چند سالی بیشتر نیست که متخصصان فناوری اطلاعات مورد استفاده قرار می‌دهند و در همین چند سال آنچنان مقبولیتی یافته که اغلب از محیط‌های الکترونیکی که با داده کار می‌کند به عنوان سایبر یاد می‌شود، در واقع واژه سایبر به همه محیط‌هایی اشاره دارد که اساس فعالیت آنها بر مبنای پردازش است و طبق سامانه صفر و یک کار می‌کنند. واژه رایانه‌ای به گونه‌ای دقیق و جامع نمی‌تواند گسترده‌گی این محیط را نشان دهد زیرا بسیاری از ابراز و وسائل امروزی با داده‌هایی کار می‌کنند که اساساً به آنها رایانه‌ای اطلاق نمی‌شود. برای نمونه یک سامانه ضبط و پخش صوتی الکترونیکی رایانه نیست ولی به طور کلی در زیر مجموعه جهان سایبر قرار می‌گیرد.

در فارسی واژه سایبر را به مجاز و مجازی ترجمه کرده‌اند. این ترجمه گویای دقیق این واژه نیست. مجاز در برابر حقیقت به کار می‌رود و در زبان انگلیسی معادل واژه **virtual** است از سویی دیگر محیط سایبر محیطی است حقیقی و واقعی و نه دروغین و مجازی، در واقع جهان سایبر هر چند به شکل مادی و ملموس احساس شدنی نیست. اما همانگونه که به اطلاعات ناشی از امری نمی‌توان عنوان مجازی داد به جهان سایبر نیز نمی‌توان مجاز و مجازی اطلاق کرد.

همانگونه که بیان شد مفهوم سایبر گسترده و مصادیق آن بی‌شمار است از این رو به توصیه متخصصان و دانشمندان صاحب نام این رشته یافتن لغت معادل و یا ترجمه آن به زبانهای دیگر، مجاز نمی‌باشد. چرا که به عقیده این صاحب‌نظران با توجه به بسط مفهوم لغوی این واژه در سطح بین‌المللی، این واژه تبدیل به یک لغت بین‌المللی شده است و ترجمه آن و یا یافتن معادلی برای آن ممکن است دایره شمول و مفهوم آن را محدود نماید. لذا توصیه می‌شود که همانگونه که لغت «تلفن» در سطح بین‌المللی یکسان بوده و در تمامی نقاط دنیا به یک معنی و لفظ مشترک بکار می‌رود. لغت سایبر نیز به یک لفظ و معنی مشترک بین‌المللی استعمال شود. (باستانی، ۱۳۹۱، ۶۳). از این رو سعی می‌شود که در این پایان‌نامه واژه سایبر بدون ترجمه و در همان لفظ بین‌المللی بکار رود.

از حیث اصطلاحی فضای سایبر به مجموعه محیط‌هایی همچون اینترنت گفته می‌شود که اشخاص در آنها از طریق رایانه‌هایی متصل به هم با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. (عالیپور، ۱۳۹۰، ۴۲). با این حال، زمانی که بزرگی فضای سایبر بگونه‌ای می‌باشد که با جهان کوئنی برابری می‌نماید و به عنوان دنیای جدید معرفی می‌شود؛ دارای تعاریف فراوانی خواهد بود.

برجسته‌ترین تعاریف از فضای سایبر بر مبنای زیر ارائه شده‌اند:

۱- فضای سایبر بر مبنای گستره‌ی آن: نشان دهنده‌ی این است که فضای سایبر در اصل، جهان سایبر است که در عرض جهان فیزیکی مطرح شده است؛ این تعریف صرفاً می‌تواند جبهه‌ای ادبی و در برخی موارد جبهه‌ی جرم شناختی داشته باشد تا بیان پایسته‌ها و مقتضیات چنین فضای عنان گشیخته و پهنانوی، بتوان در که صحیحی از علت وقوع جرم و شناخت مجرمین داشت و گرنه این تعریف کمتر مورد توجه می‌باشد و ویژگی‌های عینی و ملموس این فضا را هویدا نمی‌سازد.

۲- فضای سایبر بر مبنای کارکرد آن: فضای سایبر به جهت محتوایی که در آن قرار دارد، فضای اطلاعات نیز نامیده می‌شود. این تعریف هر چند این مزیت را دارد که بر رکن اساسی این فضا یعنی اطلاعات انگشت می‌گذارد و اهمیت محتوای آن را می‌نمایاند با این حال بیشتر تأکید بر ایستای فضای سایبر دارد تا پویایی و قابلیت‌های فراوان آن. در حالیکه این قابلیت را یک سامانه رایانه‌ای هم به تنها دارا است.

۳- فضای سایبر بر مبنای ماهیت آن: در این تعاریف فضای سایبر را با دید سخت افزار نگریسته و آن را تشکیل یافته از اتصال بی‌شماری از رایانه‌ها و سامانه‌ها می‌دانند. در واقع خشت اول فضای سایبر پراکندگی سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی همه‌ی کشورها و همه‌ی نقاط جهان است تا با اتصال آنها با هم‌دیگر، فضای سایبر نمود یابد. (علی‌پور، ۱۳۹۰).

بنابراین فضای سایبر همان فضای مجازی و بیکرانی است که از طریق اتصال شبکه‌های رایانه‌ای به هم به وجود آمده است. پس با توجه به بررسی معیارهای مختلف از تعریف فضای سایبر می‌توان گفت که فضای سایبر، محیطی تشکیل یافته از سامانه‌ها و شبکه‌های ارتباطی متصل به هم است که قابلیت هر نوع رفتار مناسب با محیط مبادله‌ی داده، ذخیره و انتشار اطلاعات را دارد.

۲- مفهوم اطفال

در این راستا نویسنده‌گان برخی معانی قابل توجه برای عباراتی نظیر طفل، کودک، صغیر، نوجوان، حمل و آورده‌اند. به عنوان مثال دکتر محمد معین در کتاب فرهنگ فارسی خود معنای لغوی جنین را منطبق بر هر چیز پوشیده و مستور و موجودی که پس از لقاح تخمک حاصل می‌شود ولی هنوز دوران رشد خود را در داخل پوسته تخمک یا رحم مادر می‌گذراند، می‌داند؛ همچنین معنای لغوی طفل را پچه، کودک، نوزاد و معنای کودک را کوچک، صغیر، فرزندی که به حد بلوغ نرسیده و صغیر را خرد و کوچک دانسته‌اند. (معین، ۱۳۸۷: ۵۸).

۱-۲- مفهوم طفل از دیدگاه حقوقی

در ماده ۱ کنوانسیون حقوق کودک، تمام افراد زیر ۱۸ سال، کودک تلقی شده است، مگر اینکه به موجب قوانین لازمالاجرای هر کشور سن پایین تری در نظر گرفته شود. این کنوانسیون در سال ۱۹۸۹ به تصویب

جمعی عمومی سازمان ملل متحد رسیده و در تاریخ ۱۳۷۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. مطابق ماده یک پیمان نامه حقوق کودک، کودک به فردی اطلاق می‌شود که سن ۱۸ سالگی را تمام نکرده است، مگر اینکه سن بلوغ از نظر حقوق جاری در کشورهای مربوطه زودتر تعیین شده باشد. برخلاف ارائه تعریف کودکی، شروع و آغاز دوران کودکی مکنون مانده است و تعیین زمان شروع کودکی حائز اهمیت است. در بیانیه حقوق کودک ۱۹۵۹-۱۹۲۴، فقط آغازین دوران کودکی معین نشده است. اما در مقدمه کنوانسیون ۱۹۵۹ حقوق کودک، حوانج فکری و جسمانی فرد نابالغ و حمایت‌های قانونی پیش از تولد اشاره شده است (عبداللهی، ۱۳۹۶: ۲۰).

لذا رویه یکسانی برای آغاز دوران کودکی توسط کشورها اتخاذ نشده است. با این حال، برخی کشورها دوران کودکی را مرحله تولد یا انعقاد نطفه می‌دانند. کمیته حقوق بشر نیز در میثاق بین‌المللی حقوق سیاسی و مدنی تأکید دارند که دولتها نمی‌توانند سن حمایت کودک را به طور نامعقول پایین بیاورند. کمیته حقوق کودک نیز بر تعیین حداقل سنی کودکان توسط قانونگذار تأکید کرده است و از افزایش سن حمایت کرده است. در بسیاری از کشورها فرض این است که با ازدواج، کودک به بلوغ می‌رسد و لذا دختران که در سن پایین‌تری از پسران ازدواج می‌کنند، لطمہ بیشتری خواهند دید. برای تعریف دوران کودکی با مراجعه به قوانین ایران نمایان می‌گردد که این موضوع در هیچ ماده قانونی ذکر نشده است و بر اساس مواد ۱۲۰۷ و ۱۲۱۰ قانون مدنی پایان کودکی^۹ و ۱۵ سال ذکر شده است. از دیدگاه حقوقی، کودک به شخصی گفته می‌شود که آمادگی جسمانی و روانی لازم را برای زندگی اجتماعی نداشته باشد. برخی از حقوق‌دانان نظر دارند که «صغری کسی است که از لحاظ سنی به نمو روحی و جسمی لازم نرسیده است» (امامی، ۱۳۹۱: ۲۴۳) و به عقیده گروهی بر اساس فقه صغیر کسی است که به سن بلوغ نرسیده است و در تعریف بلوغ رسیدن طفل به احتلام در مردان و حیض یا حمل را در دختران می‌دانند. از نظر حقوقی صغیر ممیز کسی است که توانایی تشخیص عقود و ایقاعات را دارد و سود و زیان معاملات را می‌داند و غیر ممیز بر عکس این است.

با تصویب قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، به موجب ماده ۱۴۶، افراد نابالغ در صورت ارتکاب جرم مبرّی از مسئولیت کفری هستند و طبق تصریه این قانون ... طفل کسی است که به حد بلوغ شرعی نرسیده باشد». در نهایت باید گفت که بر اساس ماده یک بخش اول کنوانسیون جهانی کودک ۱۹۸۹ کودک فرد انسانی زیر ۱۸ سال است و با توجه به الحال ایران به این کنوانسیون، منظور ما از کودک اشخاص زیر ۱۸ سال است.

لذا بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که در قانون جدید مجازات اسلامی تحت تأثیر رویکردهای بین‌المللی و از جمله کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک به اشخاص زیر ۱۸ سال طفل، کودک و یا نوجوان اطلاق می‌گردد. بنابراین در این تحقیق طفل و یا نوجوان و یا کودک در اصطلاح حقوقی در یک معنی به کار

رفته است و به اشخاص زیر ۱۸ سال اطلاق می‌شود. هرچند که از دیدگاه روان شناسی و جامعه شناسی میان اصطلاحات کودک، نوجوان و طفل تفاوت‌های بارزی وجود دارد.

لازم به یادآوری است که براساس مبانی فقهی سن بلوغ براساس سنین ۱۵ سالگی در مورد پسران و ۹ سالگی در مورد دختران، تعیین و مشخص شده است؛ با این وصف در قانون جدید مجازات اسلامی اشخاص بالغ زیر ۱۸ سال نیز به کودکان ملحق شده است. بدین ترتیب قانون گذار در وضع این حالت به موازین فقهی و بین‌المللی عایت داشته است.

۲-۲- مفهوم طفل از دیدگاه جرم‌شناسی

از دیدگاه جرم‌شناسی طفل هر فرد انسانی است که پایین‌تر از هجدۀ سال سن قرار داشته باشد، مگر اینکه تحت قانون منطبق بر اطفال، اکثریت زودتر به بلوغ برسنده؛ جرم‌شناسان عموماً معتقد‌اند که دوران زندگی با توجه به رشد جسمی و روانی افراد به دوره طفولیت، نوجوانی، جوانی، بزرگسالی و پیری تقسیم می‌شود. در دوره طفولیت تا سن نهم‌سالگی با رشد جسمی و روانی، شخصیت طفل تکوین یافته و بین نه تا دوازده‌سالگی دوره تکامل عقلانی و منطبق شدن با وضع محیط و دوره‌ی ثبات آغاز می‌شود. دوره نوجوانی که دشوارترین دوران حیات انسان از نظر تربیتی است، حدود سنی دوازده‌تا هجدۀ سال را دربرمی‌گیرد. این دوره مرحله انتقال از دوران کودکی به دوران جوانی است (عبداللهی: ۱۳۹۵: ۸۸).

از دیدگاه جرم‌شناسی طفل یا نوجوان بزهکار فردی است که شخصیت‌وی در حال شکل‌گیری بوده و در جریان اجتماعی شدن است؛ درحالی که شخصیت بزهکار بزرگ‌سال، قبل‌اً شکل‌گرفته و چندان درخور تحول نیست (گسن، ۱۳۹۲: ۲۳۱).

در این دیدگاه سه گروه از کودکان ناسازگار مطرح می‌شوند: کودکان بزهکار، کودکان منحرف و کودکان در معرض خطر کودک بزهکار از دیدگاه جرم‌شناسی طلفی است، معمولاً کودک زیر هجدۀ سال، که مجموعه قوانین کیفری را تغفیض کرده و یا اینکه مرتکب جرمی نشده بلکه به طور کلی فردی ضد اجتماع و سرکش است و مرتکب اعمالی می‌گردد که اگر بزرگ‌سال مرتکب شود بزهکار شناخته نمی‌شود. مثل فرار از مدرسه و خانه، سرکشی و تمرد کودک منحرف هم طلفی است که رفتارش در یک برده زمانی، نابهنجار باشد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۳: ۱۳۹۲). ژرژ پیکا منحرف را فردی می‌داند که با رفتار، افکار و گفتار خود، از نمونه‌ها و هنجارهای شاخص گروه متبع خود یعنی گروهی که او را با استناد همین هنجارها محاکمه می‌کند، فاصله می‌گیرد و دور می‌شود و با اکثریت اعضای گروه اجتماعی که همنوا با هنجاری آن هستند مخالفت می‌ورزد اما به عقیده ایشان عنوان هنوز بر او صادق نیست. بلکه از آنجاکه هر گروه دارای مقداری آستانه تحمل و حاشیه گذشت و مدارا هست، تنها زمانی که فرد از بعضی محدوده‌ها و خطهای متغیر گروه عبور کند و به عنوان منحرف طرد شود، در این صورت به عنوان بزهکار شناخته می‌شود (ژرژ پیکا، ۱۳۹۰: ۲۹).

به عقیده جامعه شناسان کودکی که رفتارش برخلاف هنجارها و نرم‌های اجتماعی باشد، منحرف خوانده می‌شود. مثل کودک شرور. در حقیقت مرجع اینکه فعل و رفتاری جرم خوانده شود، قانون است. در صورتی که معیار برای سنجش انحراف آمیز بودن یک رفتار، جامعه و باورهای اجتماعی است؛ همچنین کودکانی که از نیازهای اساسی چون تعذیه و آموزش محروم‌اند و در معرض سوء رفتار جسمی و جنسی یا مجازات غیرمنصفانه قرار دارند و از کمک و حمایت قانونی محروم‌اند، کودکان در معرض خطر نامیده می‌شوند (معظمی، ۱۳۸۸: ۵۶).

۳- مفهوم هرزه‌نگاری

هرزه‌نگاری معادل فارسی واژه‌ی «پورنوگرافی» است. پورنوگرافی از ترکیب دو واژه‌ی یونانی تشکیل شده است؛ «prone» به معنای فاحشه و فاحشه بازی کردن و «graphein» به معنای نوشتن و تحریر کردن است. در فرهنگ واژگان فارسی به معنی بیهوده، بی‌فایده، عیاش، فاسد به کار می‌رود و «نگاری» (معین، ۱۳۶۳: ۴۸۰۴).

بنابراین معنای لغوی و ابتدايی پورنوگرافی عبارتست از فاحشه نگاری، تحریر و توصیف روسيه‌ها و به تعییر فرهنگستان زبان و ادب فارسی، هرزه‌نگاری. اصطلاح پورنوگرافی، اصطلاح حقوقی نیست (Dressler, 2002, 1028). بلکه متعلق به عالم هنر است که در طبقه‌بندی آثار هنری، برای تفکیک میان برخی تصاویر مکشوف و بی‌پرده‌ی جنسی از سایر تصاویر به کار می‌رود (Lovel, 2002, 1012). واژه‌ی روسيه‌ی یا هرزه صرفاً به زن اطلاق نمی‌گردد بلکه هر فردی که در زمان معینی خود را در معرض ارضای جنسی بیش از یک نفر قرار دهد و از این راه، پول، هدیه یا موقعیت و مقامی کسب کند روسيه‌است (ملکی، ۱۳۸۵: ۵۹). بعضی از زنان، روسيه‌ی گری را حتی قبل از سن ۱۲ سالگی آغاز کرده‌اند و برای ۶۲٪، سن آغاز به این کار ۱۳ تا ۲۰ سالگی یعنی در دوران نوجوانی و جوانی بوده است، دورانی که علاوه بر تغییرات جسمانی چشمگیر فرد در صدد بر می‌آید که راه زندگی خود را پیدا کند، تجارت حاصل از زندگی خانوادگی، یادگیری‌ها، تخمینی که فرد از رویدادهای زندگی آتی خود می‌زنند عنصر تعیین کننده‌ای در پیدا کردن این راه زندگی است. (علیابی زند، ۱۳۸۳: ۲۵) نوجوانان نسبت بزرگی از کل روسيان را تشکیل می‌دهند، حدوداً یک ميليون نوجوان در امر روسيه‌ی گری گرفتارند اغلب آن‌ها دخترند اما پسرها نیز به عنوان روسيه‌ی هم جنس گرا دیده می‌شوند، اغلب نوجوانان از خانواده‌های در هم شکسته و از هم گسسته اند و در کودکی از آن‌ها سوء استفاده جنسی شده یعنی بسیاری از آنان قربانی تجاوز بوده اند، بسیاری از نوجوانان از خانه فرار کرده‌اند و اسیر باندهای تجارت جنسی شده‌اند. (گيدنز، ۱۳۸۶: ۱۹۹) سه مقوله عمدۀ کودکان روسيه‌ی که هم شامل پسران و هم دختران می‌شوند را می‌توان تشخيص داد:

فرادی‌ها: چه آن‌هایی که خانه خود را ترک کرده‌اند و والدینشان به جستجوی آن‌ها بر نخواسته‌اند و چه کودکانی که مرتباً از خانه می‌گریزند. اما هر بار پیدا و به خانه بازگردانده می‌شوند.

گرددشی‌ها: که اساسا در خانه زندگی می‌کنند اما ایامی را بیرون از خانه سپری می‌کنند. برای مثال هر چند وقت یکبار چند شب به خانه نمی‌آیند.

آخر اجی‌ها: که والدین آن‌ها نسبت به کارهای آن‌ها بی تفاوت اند یا عمل آن‌ها را طرد می‌کنند. (گیدز،

(199, 1386)

۱-۳- انواع هرزه‌نگاری

هرزه‌نگاری از یک منظر به انواع دیداری، شنیداری و قانونی تقسیم می‌شود.

۱-۱-۳- هرزه نگاری دیداری

هر زنگاری دیداری که تجسم و ترسیم دیداری کودک و یا شخص بالغ به منظور تحریک و تشویق به فعالیت صریح جنسی، واقعی یا شبیه سازی شده، نمایش و قیحانه ارگان های جنسی به قصد ارضای جنسی کاربر، شامل تولید، توزیع و یا استفاده از چنین موضوعات و مواردی است.

۱-۳-۲- هرزه نگاری شنیداری

هرزه‌نگاری شنیداری که استفاده از صدای‌های محرک جنسی، واقعی یا شبیه سازی شده، به قصد ارضای جنسی کاربر، شامل تولید، توزیع و یا استفاده از چنین موضوعات و مواردی است، یکی از انواع هرزه‌نگاری است. آنچه در مورد هرزه‌نگاری شنیداری رایانه‌ای در استفاده‌ی نوجوانان و جوانان مورد بحث قرار می‌گیرد، عبارتست از: تولید، فروش، پخش ابزار سمعی و بصری، تشویق و فریب نوجوانان و جوانان به استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری و تحریک جنسی از طریق شنیدن اصوات مستهجن.

۳-۱-۳ - هرزه‌نگاری قانونی

در مقابل آن دسته که هرزه‌نگاری را با دلایل خود منوع می‌دانستند دسته‌ی دوم از کشورها هم با توجه بر آزادی و حقوق بشر و توجه به نیازهای ضروری انسان، انقلاب جنسی و ایجاد خلاقیت‌های هنری و تحریک آمیز هرزه‌نگاری را به رسمیت شناخته و قانونی اعلام کردند.

۴-۱-۳- هرزه‌نگاری در اینترنت

یکی از جنبه‌های تاثیرات اجتماعی، اشاعه مسائل غیراخلاقی، تصاویر مستجهن و دیگر اطلاعات مضر و منحرف کننده است. در یک بررسی کلی می‌توان دریافت که موضوعات شهوانی و هرزمنگاری در اینترنت فروان و اغلب آزاد است. مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۹ صورت گرفت نشان داد که ۳۱ درصد از

کاربران متصل به اینترنت به سایت‌های اتصال داشته‌اند که مختص به سکس بوده است (بازرمن، ۲۰۰۶: ۲۶).

ساده‌ترین راه توزیع آثار هرزه‌نگاری در اینترنت قرار دادن این محصولات در وب سایت‌هاست. چراکه عادی‌ترین راه استفاده از اینترنت ورود به فضای مجازی و استفاده از این طریق است. از این‌رو استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری و حتی ذخیره کردن آثار هرزه‌نگاری اعم از عکس، فیلم، صوت یکی از شایع‌ترین روش‌های توزیع آثار هرزه‌نگاری در اینترنت است (اسکندرزاده شانچانی، ۱۳۸۹: ۲۲).

کسانی که از حقوق آزادی بیان برای ایجاد کنندگان سایت‌های هرزه‌نگاری دفاع می‌کنند ادعا دارند که هر کس می‌تواند تصمیم بگیرد که این صفحات را ببیند یا نه، اما برخورد اتفاقی با این سایت‌ها را نیز باید در نظر گرفت. بعضی از سایت‌های پورنو برنامه‌هایی را بدون اختیار و اجازه کاربر روی کامپیوترهای خانگی نصب می‌کنند و کاربر را به طور اتوماتیک به سایت‌های دیگر در این زمینه هدایت می‌کنند و گاهی نیز ناخواسته مطالبی از طریق پست الکترونیک برای افراد ارسال می‌شود که سایت‌های پورنو را تبلیغ می‌کنند و یا حاوی تصاویر غیراخلاقی هستند.

۴- علل گروایش اطفال به استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی

کودکانی که با همکلاسی‌های خود گروه‌هایی در شبکه‌های اجتماعی همچون تلگرام تشکیل داده‌اند؛ کم نیستید و حتی می‌توان ردپای کاربران کم سن و سال را در شبکه‌های اجتماعی بزرگ تری همچون اینستاگرام و توئیتر نیز مشاهده کرد. هرچند حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی در قرن حاضر امری اجتناب ناپذیر است، اما می‌تواند در کنار محسن که برای کاربران خود به همراه دارد، مشکلاتی نیز ایجاد کند که به نوبه خود تبعات فراوانی برای تمام سنین و اقشار و به خصوص اطفال به همراه دارد.

با وجود تمام مخاطرات حضور در فضای مجازی، بسیاری از افراد کم سن، اشتیاق فراوانی به حضور در شبکه‌های اجتماعی پیدا کرده‌اند. حال این پرسش مطرح می‌شود که آیا باید مانع آن‌ها شد؟ قطعاً منع آنها نمی‌تواند کمک کننده باشد. به این دلیل که از یک سو منع کودکان در انجام هر کاری می‌تواند اثرات منفی (نظیر خشم و لجاجت) در آن‌ها ایجاد کرده و به مراتب آن‌ها را برای استفاده از این شبکه‌های اجتماعی بیش از پیش ترغیب کند؛ از سوی دیگر، فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی مجازی، مزایای گسترده‌ای نیز به همراه دارند؛ تا حدی که امروزه حتی مدارس نیز برای سهولت در امر آموزش و ارتباط

نزدیک‌تر با اولیاء دانش آموزان از امکانات شبکه‌های اجتماعی بهره می‌گیرند.

همین ویژگی‌های فضای مجازی است که انسان‌ها را قادر می‌سازد تا به سادگی از دل زمان و مکان عبور کنند تا فرصت‌های جدیدی را برای آموزش، تجارت، سرگرمی، عشق و فعل بودن دارا باشند، فرصت‌هایی جدید را برای ارتکاب جرم نیز بوجود می‌آورند و می‌تواند بر روی تمایل به ارتکاب جرم تأثیر بگذارد. به عبارت دیگر، اینترنت و فضاهای اجتماعی که آن‌ها را در بر می‌گیرد، راه‌های دسترسی به

بزه دیدگانی را فراهم می‌آورد که در نبود اینترنت و فضاهای اجتماعی تحت کنترل آن، اهدافی عملی برای جرم در فضای مجازی محسوب نمی‌شوند؛ به عبارت دیگر شبکه‌های اجتماعی کودکان را در محیط هایی عاری از نگهبانان سنتی (والدین و معلمان) قرار می‌دهد و لذا آنان را نسبت به خواسته‌های جنسی بزرگسالان، آسیب پذیر رها می‌سازد (Wolak et al, 2006: 38).

امروزه، کودکان با اینترنت بزرگ شده‌اند و به نوبه خود، به شدت با فرستاده‌های متعدد استفاده برخخط از این ابزار، آشنا هستند. کودکان و نوجوانان با استفاده روش‌های مختلف مربوط به ارتباط رایانه‌ای مانند ایمیل، چت، پیامک و شبکه‌های اجتماعی، درگیر جریان جامعه پذیری برخخط و آنلاین هستند. به علاوه، کودکان و نوجوانان، نه تنها با استفاده از اینترنت در جریان جامعه پذیری قرار دارند، بلکه زمان زیادتری را به کار ارتباطات اینترنتی اختصاص می‌دهند؛ استفاده از وسائل ارتباط رایانه‌ای، قادر به ایجاد تعاملاتی مثبت می‌باشد و کاربران را در توسعه روابط موردن علاقه خویش توانا می‌سازد.

۵- علل موثر در جرم هرزه نکاری

۱- نامحدود بودن محیط سایبری و ناملموس بودن فضای سایبری

فضای سایبری دارای محدوده مشخصی نیست. در حقیقت این فضا مرز ندارد. در محیط حقیقی با تعداد افراد مشخص یا محدودی سروکار داریم؛ اما در محیط سایبری، با یک فضای نامحدود و بدون مرز مواجه می‌شویم. این ویژگی مثبت که امکان استفاده شایسته از محیط سایبری را در جهت تسهیل فعالیتها مهیا می‌سازد، در صورت استفاده نادرست میتواند آثار منفی به همراه داشته باشد. این ویژگی فضای سایبری فرستهای زیادی را به مجرمان برای تغییر دادن یا پنهان نمودن هویتشان می‌دهد. فضای سایبری، فضای فیزیکی و ملموس نیست. این ویژگی، فضای سایبری را خطرسازتر از محیط حقیقی نشان می‌دهد چرا که عامل مراقبی مثل پلیس، در این محیط وجود خارجی و ملموس ندارد تا جنبه بازدارندگی داشته باشد، به گونه‌ای که مرتکب خود را آزاد احساس کرده و ارتکاب جرم در ذهن او تسهیل می‌شود (نوریان، ۱۸۳۱).^(۷)

۲- دسترسی آسان و سریع

از دیگر ویژگیهای فضای سایبری که موجب تسهیل جرم هرزه نکاری نیز می‌باشد، دسترسی آسان و سریع به این فضاست، به گونه‌ای که افراد به راحتی با استفاده از رایانه شخصی یا موبایل قادر خواهند بود از کلیه امکانات این فضا بدون محدودیت استفاده کنند. امروزه به دلیل پیشرفت فناوری و ماشینی شدن فعالیتهای تولیدی، تجاری و اقتصادی استفاده از فضای مجازی جهت تسهیل و تسريع در امور، رشد روز افزونی یافته است به گونه‌ای که بسیاری صنایع، کارخانه‌ها، ادارات، بورسها، بازارهای تجاری، موسسات نظامی، آموزشی و... با یک شبکه مجازی کنترل می‌گردند. (زادیان و وجودانی فخر، ۱۳۹۷: ۳)

۵-۳- پنهانی و پوشیده بودن

فضای سایبری این قابلیت را دارد که بازیگران و نقش آفرینان آن کاملاً مخفیانه و بطور ناشناس باشند و بدون بیم از آن که شناخته شده یا مورد ردیابی و تعقیب قرار گیرند اقدامات خود را به نمایش گذارند (فضلی، ۱۳۸۳، ۱۲۷). فضای سایبری به جهت افسار گسیختگی و کنترل ناپذیری با دنیای بیرونی قابل مقایسه نیست. فضای سایبری به دور از کنترل اجتماعی و نظرات پلیسی است و حتی در بیشتر موارد کنترل گرگان خانواده مانند والدین نیز توان لگام زدن به سرکشی فضای سایبری راحتی در درون خانه ندارند. محیط سایبری از همان ابتدای شکلگیری، علیرغم نظم فنی شگفتانگیزش، از منظر رفتار کاربران، محیطی مبتنی بر آنارشیسم و هرج و مرج بوده است.

۶- تعریف پیشگیری^۱

پیشگیری در لغت به معنای عمل پیش گیری، جلوگیری، دفع، میانت، حفظ صحت و منع سرایت مرضی از پیش گرفتن می‌باشد (معین، ۱۳۸۷). مطابق ماده ۱ قانون پیشگیری از وقوع جرم: پیشگیری از وقوع جرم عبارت است از پیش بینی، شناسایی و ارزیابی خطر وقوع جرم و اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای از میان بردن یا کاهش آن؟ همانطور که ما در جرم شناسی نظری یاد گرفتیم که تبیین و تشریح عمل مجرمانه و نحوه تکوین فرآیند عمل جنایی در این محله بررسی می‌شود و از رهیافت‌های جرم شناسی نظری برای جرم شناسی کاربردی استفاده می‌شود. که رهیافت‌های جرم شناسی نظری به کمک جرم شناسی کاربردی می‌آیند و در بهبود و عملکرد نحوه برخورد با بزه رخ می‌نمایانند (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۸۲: ۸۴۲). یکی از ارکان جرم شناسی کاربردی، جرم شناسی پیشگیری است؛ که عبارت است از مطالعه علمی کارایی و امکانات پیش گیری از بزهکاری که ممکن است در سطح یک کشور، شهر یا محله مورد بررسی قرار گیرد. هدف از این مطالعه عقیم ماندن جرم در آستانه ارتکاب است (عظمی زاده و شیخ الاسلامی، ۱۳۹۶: ۱۷۷). تعبیر برخی جرم شناسی پیشگیرانه در معنای پیش‌دستی کردن، پیش گرفتن و به جلوی چیزی رفتن، مورداستفاده واقع می‌شود. یعنی با کاربرد فنون مختلف بهمنظور جلوگیری از وقوع بزهکاری، هدف به جلوی جرم رفتن و پیش گرفتن از بزهکار است (ابراهیمی، ۱۳۹۶: ۱۳).

۱-۶- اهداف پیشگیری و شد مدار در برای هر زه نگاری اطفال و نوجوانان

پیش گیری رشمندار به معنای مداخله در دوره‌های مختلف رشد کودکان و نوجوانان در معرض بزهکاری بهمنظور پیش گیری از تعامل و گرایش آنان به ارتکاب جرم بوده و شامل اقداماتی است که ناظر به گروه خاص کودکان و نهادهای اولیه جامعه پذیری مانند خانواده، مدرسه و گروه همسالان است و هدف آن از

1. preventive.

۲. برای مطالعه بیشتر به قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۹۶/۶/۲۱ مصوب مجلس با اصلاحات مجمع تشخیص مصلحت نظام مراجعه نمایید.

بین بردن یا بهبود عوامل خطر بزهکاری و نیز ایجاد عوامل حمایتی برای تقویت مقاومت افراد در مقابل گرایش به بزهکاری در آینده است (متولی زاده، ۱۳۸۶: ۱۲۳). پیشگیری زودرس یا رشدمنار به عنوان یکی از گونه‌های پیشگیری، به صورت تخصصی در پی جلوگیری و ممانعت از بزهکار شدن کودکان است.

۱-۱-۶- حل مشکلات فرهنگی و تربیتی و اجتماعی از طریق نهاد خانواده

خانواده همچنین می‌تواند با تقویت رابطه محبت‌آمیز میان والدین و کودک و تقویت اعتقادات دینی و تشویق و تنبیه کودک، نقش کنترلی و نظارتی خوبی را به خوبی ایفا نماید. خانواده‌ها به جهت بافت مستحکمی که دارند، در ساخت رفتار اجتماعی کودکان از طریق الگوبرداری و هویت‌سازی آنان می‌توانند در جلوگیری از وقوع بزهکاری مؤثر باشند. در اغلب خانواده‌هایی که دارای محیط گرم و صمیمی و با محبت و منسجم هستند، انتقال فرهنگ و هویت اجتماعی بسادگی صورت می‌پذیرد (کتولی نژاد، ۱۳۹۰: ۲۹۱). رفتار کودک، کارکرد ویژه سازمان شخصیت اوست و ساختار شخصیت از طریق فرآیند یادگیری و تعامل با محیط‌های اولیه جامعه‌پذیری به تکامل می‌رسد. جامعه‌پذیری فرآیندی است که کودک از طریق آن، عناصر اجتماعی و فرهنگی محیط را فراگرفته و قابلیت‌ها و توانایی لازم را برای حضور مؤثر و مثبت در زندگی اجتماعی و پذیرش نقش مطلوب اجتماعی تقویت می‌کند. کودکان از طریق دو نهاد خانه و مدرسه فرآیند جامعه‌پذیری را طی می‌کنند و اختلال در این فرآیند، کودک را در معرض خطر انحراف از معیارهای پذیرفته شده اجتماعی و بزهکاری قرار می‌دهد (مهدوی، ۱۳۹۱: ۳۹۷). کودک حیاتی ترین دوران رشد خود را در محیط خانواده آغاز می‌کند، این نهاد، مسئولیت اصلی را در اجتماعی کردن فرزندان و برآوردن نیازهای بینایی آن‌ها بر عهده دارد. خانواده به عنوان یک‌نهاد اجتماعی، مسئول حفظ نسل، اجتماعی کردن فرزندان، و فراهم کردن محیط پرمهر و محبت برای کودکان است و نقش بسیار مؤثری در اجتماعی کردن افراد و پیشگیری از بزهکاری دارد. به‌وسیله خانواده می‌توان از طریق مداخله در فرآیند رشد کودکان و بهبود شرایط زندگی آنان و سالم ساختن محیط خانواده سعی در کاهش عوامل خطرزا و تقویت عوامل حمایتی و درنتیجه پیشگیری از جرم نمود. بنابراین این نهاد، در فرآیند پیشگیری رشدمنار از بزهکاری اطفال و نوجوانان اهمیت بسیاری داشته و نقش مهمی را می‌تواند در رفع عوامل خطر و انجام مداخلات حمایتی داشته باشد.

۱-۱-۶- حل مشکلات روحی و روانی

ایجاد محیطی سالم و آرام در خانواده، تقاضه پدر و مادر، وجود رابطه صمیمانه و دوستی و تقاضه میان والدین و فرزندان، موجب آسایش خاطر کودک در خانواده می‌شود و محیط خانه را به پناهگاهی امن برای وی تبدیل می‌کند که در آن احساس امنیت دارد و باعث می‌شود در پی دوستان ناباب که درنتیجه

فقدان روابط صميمانه در خانواده است، نباشد (متولي زاده ۱۳۸۶: ۱۳۱). در اين راستا ساترلند بيان مي دارد که هرچه روابط اعضای خانواده، از صميميت ييشتری برخوردار باشد، امكان بروز انحراف كمتر است. نظریه هيرشي نيز حاکي از آن است که کاهش دلستگي و صميميت در روابط مقابل اعضای خانواده، روی ميزان بزهکاري تأثير مثبت دارد. همچنین مطالعات نشان مي دهد که بزهکاري نوجوانان با خانواده گسته شده ارتباط دارد. غالباً ميزان بزهکاري در خانواده های گسته، نسبتاً بالاتر از خانواده های سالم است. پژوهشگران معتقدند کليد رشد سالم، هماهنگي مناسب بين خلق و خوي کودك و محيط خانواده است. وقتی والدين کودك دشوار برای او زندگی خانوادگي شاد و باثباتی را فراهم آورند، رفتارهای منفي و مشکل زای کودك به موازات افزایش سن کاهش می يابد (آزموده، ۱۳۹۰: ۲۲).

۳-۱-۶-آموزش مسائل جنسی به کودکان

به دليل پيشگيري از انحرافات جنسی و رشد و پرورش الگوهای صحيح و سالم جنسی در بين کودکان؛ والدين به عنوان اولين رکن جامعه و همچنین نزديک ترين افراد به کودکان و اثرگذاري در پرورش و رشد کودک باید آموزش هایي را در مورد مسائل جنسی با کودکان در ميان بگذرانند؛ بدليل اين که از مهمترین روش های پيشگيري از رفتارهای نابهنجار جنسی، تريت صحیح جنسی در این دوران است. لذا والدين می تواند با زمينه سازی های تربیتی مطلوب و رشد هویت جنسی در دوره کودکی و آموزش مسائل جنسی، پرورش حیا، شیوه های کنترل جنسی پيش از ازدواج و آموزش های جنسی مناسب در دوران کودکی، مهم ترین پيشگيري از رفتارهای نابهنجار جنسی اعمال نمایند. والدين باید اين مسأله را در ک کنند که مخفی نگه داشتن و عدم آگاهی کودک از مسائل جنسی عواقب بدتری به همراه خواهد داشت. پس سعی به بيان برخی مسائل جنسی و آموزش در اين زمينه نمایند تا کودک از حقوق خود آگاه شود (فقیهی، ۱۳۸۷: ۲۶). آموزش های جنسی باید به تدریج، زمان بندی شده، متعادل و مناسب با ویژگی های سني و با در نظر گرفتن احترام و همچنین بدون کوتاهی و زياده روی باشد. در يك تحقيق و پرسش از والدين در مورد عدم آموزش جنسی به کودکان پاسخها اين گونه بوده است که برخی حیا را مانع می دانستند و برخی چون خودشان اطلاع درستی نداشتند قادر نبودند به کودکان خود اطلاعات بدھند و برخی نيز به پيامدهای منفي اين اطلاعات اشاره نمودند.

لذا پيامدهای عدم آموزش متفاوت و فراوان است در بحث آموزش جنسی، رعایت عفت و حیا امری بسیار مهم است اما باید مانع از دادن اطلاعات و آموزش مسائل جنسی به کودکان باشد و بهتر است از کلمات ناپسند و سبک استفاده نشود و از زياده گویي و حاشيه گویي نيز پرهیز گردد (فراهانی فر میهنی، ۱۳۸۹: ۲۸).

نتیجه‌گیری

مطالعه هرزه نگاری در حقوق کیفری ایران نشان می‌دهد که سیاست جنایی تقینی ایران، رویکرد ممنوعیت و جرم انگاری کامل را در قبال هرزه نگاری برگزیده است. بدین ترتیب که تالش کرده است با به کار بردن واژه‌ها و عباراتی کلی چون "جریحه دار کردن عفت عمومی"، "افساد"، "صور قبیحه"، تمامی اشکال و صور احتمالی هرزه نگاری را جرم انگاری نماید. اما بررسی دقیق و موشکافانه‌ی قوانین موجود نشان می‌دهد که قانون گذار در این زمینه آبهچنان که باید و شاید موفق نبوده است، چرا که هنوز هم موارد و مصاديق مهمی وجود دارد که مرتكبان آن‌ها قابل مجازات نیستند.

امروزه، کودکان و نوجوانان با اینترنت بزرگ شده اند و به نوبه خود، به شدت با فرصتهای متعدد استفاده برخاطر از این ابزار، آشنا هستند. کودکان و نوجوانان با استفاده روش‌های مختلف مربوط به ارتباط رایانه‌ای مانند ایمیل، چت، پیامک و شبکه‌های اجتماعی، در گیر جریان جامعه پذیری برخاطر و آنلاین هستند. به علاوه، کودکان و نوجوانان، نه تنها با استفاده از اینترنت در جریان جامعه پذیری قرار دارند، بلکه زمان زیادتری را به کار ارتباطات اینترنتی اختصاص می‌دهند. متأسفانه پیشگیری‌های کیفری نیز در این زمینه مناسب نبوده و تا حدی با شکست مواجه شده است. پس خانواده و دیگر نهاد‌ها همچون آموزش و پرورش با آموزش مناسب به فرزندان خود و نحوه استفاده از فضای سایبر گامی مثبت را در سطح پیشگیری رشد مدار بردارند.

فهرست منابع و مأخذ

- ابراهیمی، شهرام (۱۳۹۶)؛ جرم‌شناسی پیشگیری، جلد اول، تهران: انتشارات میزان، چاپ چهارم.
- ابراهیمی، محسن (۱۳۹۱)؛ هرزه نگاری در جرم‌شناسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه پیام نور استان البرز.
- البوعلی، امیر. ۱۳۹۲. صلاحیت محاکم در جرایم سایبر. چاپ اول. تهران: انتشارات جنگل، جاودانه.
- زندی، محمد رضا. ۱۳۸۹. تحقیقات مقاماتی در جرایم سایبر. چاپ اول. تهران: انتشارات جنگل، جاودانه.
- ژرژ، پیکا (۱۳۹۰)؛ جرم‌شناسی، ترجمه علی حسین نجفی ابرند آبادی، تهران، میزان، چاپ دوم.
- شامیاتی، هوشنگ (۱۳۸۹). بزهکاری اطفال و نوجوانان، تهران، انتشارات مجده، چاپ دوم.
- عالی پور، حسن. (۱۳۹۰). حقوق کیفری اطلاعات (جرایم رایانه‌ای). چاپ اول. تهران: انتشارات خرسندي

- عبدالهی؛ سامان، کرمی؛ داود، عبدالهی؛ منوچهر، (پاییز ۱۳۹۵)، پیشگیری از بزهکاری اطفال با رویکرد خانواده و مدرسه مدار در سیاست جنایی ایران، فصلنامه تحقیقات حقوقی آزاد، سال نهم، شماره ۳۳
- عبدالهی؛ سامان، کرامتی معز؛ هادی، (زمستان ۱۳۹۵)، تحلیل جامعه شناسی جنایی علل و پیامدهای هرزه نگاری کودکان در شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهکارهای پیشگیری اجتماعی از آن، سال دهم، شماره

۳۵

- عبدالهی؛ سامان، محمدرضا؛ عباسی فرد، حمید ششگل، (پاییز ۱۳۹۵)، مفهوم اطفال در معرض خطر بزهکاری از دیدگاه پیشگیری رشدمنار با تأکید بر استناد بین المللی، فصلنامه مطالعات بین المللی پلیس، سال ششم، شماره ۲۷.

- فرانک پی، ویلیامز، ماری لین دین، مک شین (۱۳۹۵)؛ نظریه‌های جرم‌شناسی، ترجمه حمیدرضا ملک محمدی، تهران: انتشارات میزان، چاپ ششم.

- کرامتی معز، هادی؛ صدر، محمدحسن و مقدم، علی (۱۳۹۶)؛ رویکرد پیشگیرانه کیفری و غیرکیفری از بزه دیدگان تروریسم در فضای سایبر، مجله دانش انتظامی زنجان، شماره ۲۴

- کرامتی معز، هادی و عبدالهی، سامان؛ بایسته‌های جرم انگاری در حقوق خانواده با تأکید بر حفظ کیان خانواده، قم: انتشارات نوید حکمت، چاپ اول، ۱۳۹۶.

- متولی زاده نائینی، نفیسه، (بهار ۱۳۸۶)، پیش‌گیری رشدمنار، مطالعات پیش‌گیری از جرم، سال دوم، شماره دوم.

- مدنی قهفرخی، سعید (۱۳۸۳)، کودک آزاری در ایران، چاپ اول، تهران: اکنون.

- معاونت آموزش و تحقیقات قوه قضائیه (۱۳۸۹)، مسائل قضایی هرزه‌نگاری در محیط سایبر، چاپ اول، تهران: راه نوین.

- معظمی، شهلا (۱۳۸۸)؛ طرح حمایت از زنان، در فرآیند اجرای حبس در ایران، تهران، انتشارات دادگستر، چاپ پنجم.
- معین، محمد (۱۳۸۷)؛ فرهنگ فارسی، جلد اول، تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ هشتم.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین و هاشم بیگی، حمید، (۱۳۹۳)، دانشنامه جرم شناسی، تهران: انتشارات گنج دانش، چاپ سوم.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۹۱)؛ مباحثی در علوم جنایی (به کوشش شهرام ابراهیمی)، تقریرات درس جرم شناسی، ویراست هفتم.

— R. Colon& Colon, R & P. A, (2001),A history of the children: A sociocultural survey across millennia, Green publisher, available at: <http://www.amazon.com> 20/1/2010.

— Wolak et al, 2006, Online victimization of youth: five years later. Alexandria, VA: National Center for Missing and Exploited Children.

